

चेच्चतुर्दशभुवनात्मकं भूतास्थितं तत्रैकं सप्तभुवनं सप्तमाराणं कियदिति

॥ श्रीरामानुजाय नमः ॥ पाखंडुमखंडावदहन आर्वाकशैलाशनिवैद्धिंतनिरासवासपतिर्जनैः
भकंटीरवमयावादभुजंगभंगगरुडस्त्रैविद्यं च दामणि श्रीरंगेशजयध्वनी विजयते रामानुजो यमु
निः १ श्रीमते रामानुजाय नमः श्रीमद्गुरुत्रिवडिस्त्रेशरणं श्रीरंगमंगलमहोत्सववर्द्धना
यवेदांतपांथपरमार्थसमर्थनाय कैकर्यलक्षणविलक्षणमोक्षभाजोरामानुजो विजयते
यतिराजराजः २ संकीर्तनीयार्ह श्रीरामानुजाचार्यः स्वरूपोपायपुरुष प्रतिपाद्य सकलचेत
नवानुसदाचार्यसमाश्रयात्कृष्णत्वां परमपदस्य गमनोपायं परमपदमार्गं च विशदं वक्तुमारब्धु
वान् अनंतकीटिच्छांडनायकः श्रीमन्नारायणः स्वयंच स्वस्वलीलायै अंशानां च सहस्राणि
सहस्राण्युतानि च ईदृशानि तथा चैव कीटिकीटिशतानि च इत्यंशानि बहु निक्षिपति एते ब्रह्मंडेषु
मध्ये एकस्यां सप्तमाराणं कियदिति चेदस्य भूध्वोर्कस्याभागे पाताल १ पातालसप्त १ कस्य पा
ताल १ रसातल १ मेहातल ३ तलातल ४ सुतल ५ बितल ६ अतलानिति ७ पातालस
प्तमकश्च भूध्वोर्क १ भुवध्वोर्क १ भुवध्वोर्क २ स्वध्वोर्क ३ महध्वोर्क ४ जनलोक ५ तपलोक ६

अधोभागे मूलविस्तीर्णं विषोडशसहस्रयोजनपरिमितं च

सप्तलोक इत्युर्ध्वलोकसप्तकं च एवं प्रकारेण चतुर्दशभुवनात्मकमिकमंडं अत्र भूध्वोर्कस्य प्रमा
णं जंबू १ अक्ष २ कुश ३ क्रौंच ४ शाक ५ शात्मनि ६ पुष्करादिसप्तकं च ७ लवणे सुसुरासर्पि
रधिदुग्धशुद्धीरकाः ८ सप्तसागराश्च एतैर्परिवेष्टितो भूत्वा पंचाशत्कोटि योजनविस्तीर्णं
भूमध्यमे सल्लिष्टं तस्य मेरोर्भूम्यंतर्गतं मूलं षाडशसहस्रयोजनपरिमितं चतुराशीतिशहस्रयोजन
परिमितमुच्चितं उपरि षाडशसहस्रयोजनपरिमितं विस्तारमेवं भूतमेकं वेष्टयित्वा जंबूद्वीपो लक्ष
योजनविस्तारेण तिष्ठति जंबूद्वीपं वेष्टयित्वा लक्षयोजनविस्तीर्णं लक्षयोजनगंभीरं च लवण
समुद्रोऽस्ति एतन्प्रकारेण समुद्रद्वीपैः सह द्विगुणद्विगुणोत्तरा भूत्वा तिष्ठति अत्र जंबूद्वीपे लक्षयो
त्रिणिजनात्मके मेरुत्तरे भागे वर्षाणि दक्षिणभागे अष्टात्रीणि पूर्वभागे वर्षमेकं पश्चिमभागे वर्षमेकं मे
रुपरितो वर्षमेकं वर्षनवसहस्रयोजनवर्षाणि परिमाणेन नवरत्नं इष्टिबी प्रसिद्धं सभारभूतेभ्य
उद्दिष्टं गन्धेदिकस्य गंभीरमंडकटाहं स्पृष्ट्वा भूमिपर्यंतं अशीतिलक्षषष्टिसहस्रयोजनानि च
अतलवितलपातालादिसप्तकस्य अधोभूत्वा जलस्थितं जलशीमा प्रदेशं भूमिरुच्चतालक्षषष्टिसहस्र
योजनपरिमितं भूमिमारभ्य ध्रुवमंडलपर्यंतं पंचदशलक्षयोजनानि तदुपरि महध्वोर्कं कोटियोजन

नानां दलेनावस्थितमग्नितत्वं

तत्पञ्चदशकोटियोजनपरिमितं पञ्चाशत्कोटियोजनपरिमितं

वक्रिनापरिवेष्टितइतितशततत्त्वजलतत्त्वशतकोटियो

नंतदुपरिजनलोकं योजनकोटिद्वयपरिमितंतदुपरितपलोकं अष्टकोटियोजनानि तंतदुपरिपरिमितं त
दुपरिसत्यलोकं अष्टचत्वारिंशशतकोटियोजनपरिपरिमितं सर्वलक्षशतद्वयं पञ्चाशत्कोटियो
जनमित्तसंख्यं यावर्तुलाकारेण ब्रह्मांडमेकं एतदंडकहेनतिर्यङ्मूर्धमधक्रमात्कथित्यस्य यथा
बीजंसर्वतोवैसमावृतमितिसकलचेतनाधारमंडकयिष्ठफलबीजमिवकथित्यवदाहृत्यतिष्ठ
ति तद्वसुवर्णकराहेनपूर्वेक्तदेवासुरमानुषरूपसकलप्रपञ्चमावृत्य पञ्चाशत्लक्षयोजनप
रिमितेनदलेनावस्थितं तदंडकोटिदेकाटियोजनानां दलेनावस्थितं पृथिवीतत्वं दशोत्तरेणपयसाभेदे
पांडंचतद्वृत्तमिति उदाहृतं पृथिवीतत्वं शतकोटियोजनानां दलेनावस्थितं जलतत्वं तदंबुपरिधानोसौ
वक्रिश्च वायुनावायुर्मैत्रेयनभसावृत्य इतितदाहृतं च वक्रितत्वं सहस्रकोटियोजनानां दलेनावस्थितं वा
युतत्वं तदाहृतं वायुतत्वं दशसहस्रकोटियोजनानां दलेनावस्थितमाकाशतत्वं भूतादिनानभश्चापिम
हतापरिवेष्टितमितितदाहृतमाकाशतत्वं शरूस्त्रकोटियोजनानां दलेनावस्थितं महंकारतत्वं तदाहृत
महंकारतत्वं दशलक्षकोटियोजनानां दलेनावस्थितं महसन्नं एवं प्रकृतिविकारपृथिव्यावरणसन्नकंच
दशोत्तराणावरणनियानिवेतिवाक्यसंगृहीतं एवं प्रकृतिसंगत्सामलसूत्रदेहिनादिकर्मवासनारूचिभिः २

ना

स्य

विरजातीरंतिलहृक्षं लक्ष्मीपद्मसरश्चविश्रामदेशं कृत्यारत्नमंडपमारांस्तथा ३
प्रकृतिवशातः सन्नोदेवतिर्यङ्मनुष्यादिशरीराण्यवलंब्य गर्भजन्मजरामरणदिकेनानुभूयस्थितान्चेत
नान्श्रामन्नाशयानः स्वस्मिन्निर्देहिकदयाकराक्षमुधास्पृशेन्निमदाचार्यसंश्रयणंकारयित्वा तत्परिगृहीतयाति
प्यतेनसपापेनपद्मपत्रनिष्ठांभसेति अस्पृष्टसंसारगंधोभूत्वासर्पभिरवलम्ब्यमंडकवत्कोटिद्वयलंग्रानिकाष्ठ
मध्यस्थापिपीलिकावत्संसारस्थितिमतिदुःसहंमत्वाप्राप्यदेशं सुखानुभवंकदाकरिष्यामीतिगमनत्वरारुतोऽधि
कारिणः परमपदस्पगमनदशाकालेनभावैकुण्ठनाथः नित्यमुक्तानाद्भयशोभंकुरुतेतिनयोजितवान्
तत्प्रकारेणालंकारविधिहृत्प्रकारयामासवेत्तमनश्चित्तवत्शरीराद्युपायकस्यपटानिषेकार्यश्रीश्रयोधाय
थालंकृतातद्वसदानंदमयंसर्वलंकारलंकृतं परमपदमाणि कथमयस्तंभशोनिताभरणैर्मुक्तादामनि
र्गनीरपताकादिनिरलेहृत्यधूपदीपदिव्यगंधदिभ्योजनदिभ्यश्चूर्णदिभ्यमाभ्यादिमंगलप्रबाणिसंगृह्यतदंत
रमादिवाहकानात्तप्तवान्तेचसुदर्शनशंखवर्णजाननिलत्रियंकराः इतिनामसंयुक्ताविष्णुपूजाश्रुतारस्ते
चपूर्वस्निग्धजनवत्प्रत्यक्षंगत्वातंगृहीत्वागमनकालेबाह्यकरणमंतःकरणौसंयुक्तंकृत्वांतःकरणं प्राण
संयुक्तंकृत्वाप्राणंचैतन्येनसंयुक्तंकृत्वाभूस्त्वस्मविशिष्टोयंवासुदेवतद्वद्व्यामिभ्रित्यविश्रामंकृत्वा
पाप्मे प्रयाणंपुंडरीकाक्षनामसंकीर्तनामृतवत्तद्वयमंत्रमेवपाथेयंकृत्वाश्रीरंगराजमार्गसिदायंकृत्वाधि
रादिपुरुषाक्षभाषणयोग्यात्कृत्वास्मिन्मिथ्यायनानादिकालंस्वात्मानंविदन्कृतसंसारणविक ३
मिवस्मृत्वाकाक्षेककणिकादिशक्षसस्त्रीनिःसहवासंत्यक्त्वालंकामध्यापुत्रीयगित्सीतिव श्रयमात्मा

करा प्रा

३ स्वस्वस्याहुतीयशितं वैकंच रुदयस्पनाडु इति वत्तु जेतैकोत्तरशतरं नाडीषु सुषुप्तेति नाम संयुक्तमूर्धस्थ
 नाडः विद्यामाहात्म्येन च देवयानस्मृत्या च संपन्नश्चाहं पुरुषगृहीतदीपज्वाला निवानुसृत्य गत्वा शिरः क
 पालं निज्वाला तत्राडसमन्वितादित्यरस्मी तु पसृत्य उकाररथमारुह्य मनः प्रग्रहवान्नरः विज्ञानं सारथिं
 कुर्यात्तद्विज्ञोः परमं पदमिति वत्तु एवमिरथमारुह्य मनसि सारथ्यै कुर्वाणे सति गमनकालेऽष्टमवाक्या
 य दित्यमंडस्य एकः सूर्यवद्वेदनं कृत्वा मृतात्मकचंद्रसमीपगत्वा तेन सक्तो भूत्वा स्थूलद्राशरं विद्ययस्सूक्ष्मद्रा
 शीरमवलंब्य गमनसमये आदिवादको भूत्वा चतुर्दिक्षु परिवेष्टनं कृत्वा आगमनसमयेऽक्षिरः शुक्लपक्षपड
 तुश्चतुर्मासाश्च संवत्सरो वायुर्भूत्करचंद्रवक्त्रि विद्युत्कानीं प्रजानां पतिमिति एतल्लोकादिदेवताः सक्तस्य स्व
 स्वसीमा प्रदेश प्रदेशत्रयंत सद्व्यास्थिता एतप्रकारेण गत्वा ब्रह्मांडश्च तदावर्गपृथिव्यादिमहातत्वा निचभि
 त्वा गमनकाले एकमागोस्ति स्तमुह्यं धृत उपरि गमनकाले महासमृद्धाश्च यः संतिता नुह्यं धृत उपरि ग
 मनसमये पुण्यतीर्थेति नद्यास्ति तांतदी मुह्यं धृत्वा कियदुरंगमनकाले सति एकमोक्षपदमिति मागोस्ति
 तस्त्वैक्तिमार्गेभ्यः वातगुणसमधिको भूत्वा स्थितः तमुह्यं धृत्वा कोटियोजनमुपरि गते सति पुण्यवृक्षस
 माकीर्णो भूत्वा तिमनोदरो भूत्वा एकाग्रमहस्यां नगवसंकीर्तः नद्यो घः स्थितस्तदाग्रमंत्रविज्ञानेकयोजने
 गते सति विद्यो लोकोस्ति सविष्णुलोकः पूर्वैक्तिमस्तल्लोकेभ्यः सदस्त्रयुणितो भूत्वा स्थितः तच्च अस्या
 श्रव्यात्सुन्नतोति शो नितोति विचित्रनित्यनिरति वायुसुखाद्देहि त्वानानारत्नरचितमाणिक्यमयस्तंभचो नि ३

तदेव प्रासादादिभिः प्रज्वलितो भूत्वा विभवे रूपवने रलंकृतो भूत्वा चतुर्दशमेतो भूत्वा स्थितः दाराणां नामानि आत्म
 समिष्टिः प्रकृतिसमिष्टिः कैवल्यसमिष्टिः धर्मसमिष्टिश्च तत्सु स्थितिरूपेण स्थितं अत्र मूलप्रकृतिविजयकृत्वा
 स्थितवान् एवं प्रकारेण मया शक्तियुक्तमूलप्रकृतेरुभ्यासनिःस्वासयोः काले ब्रह्मण प्रलयः सृष्टिश्च भवति बोधावो
 धमया सच्चैयं विश्वबुद्धिद्विता वा प्रलीना वा अविकाराय कल्पते इत्युक्तं तथैतन्मूलप्रकृतिमाहात्म्यमेवं म
 हाशक्तियुक्तस्य मूलप्रकृतेर्द्विभवे जज्ञति आवत्ततं जायत तया उह्यं धृत लोके सत्त्वा चिरदिमार्गे च कोटि त्रयं यो
 जनानि गते सति पूर्वस्वयं संसारो स्थितिसमये गमनमार्गे चांधकारो हतो ह्ययो दके न रहितो भूत्वा श्रीतोऽस्य हं मरा
 देव श्रुत्वा मार्गस्पविस्तरमिति ववृणामात्रेणाति श्रीतियुक्तं कुरमार्गे यमनानोपाश्रवधैः पुत्रदारादिपाशबंध
 नैवेष्टो भूतयमस्ता गृहीत्वा धो मुखं कृत्वा कृष्णगमनसमेषानो जातु जंघामांसाति खादयेति शक्तिशंखतो मरसा
 यकश्च लमुद्राद्यायुधैः स्ताडयंति व्याघ्रकंककाकराक्षसमुखानामाहारो भूत्वा सवंगिरक्तयूयधारसंयुक्तसनिक्षु
 न्त्वा घृतिशयेन यमदूतान्नपानादिकं याचमाने सति ते तु निर्दयाः संति नासिकां मुखमोष्ठं दंता वृद्धित्वादस्तपा
 दयो भंगं कृत्वा सम्यग्ध्वागात्रशोषणं कृत्वा गृहीतगति समयेऽश्वनिवर्त्तमुखोत्तरमार्गेति तल्लोका निरामाः
 सर्वा निरागत्य ता निरर्पितान् विज्ञाननुचिताननं गच्छत्याहं तत्त्वस्यागत्वा शब्दस्पर्शादिसिद्ध्या घ्राणां मुखान् इ
 त्युह्यं धृत संसारमिति महाकुंजरमुत्तीर्य तापत्रयमिति कालाग्निसंयुक्तं तपानि वृत्त्यर्थं तत्तत्कविरजातीरं प्रदेशं
 सगच्छति इति च गत्वा तो विषुंचति तनुं सूक्ष्मांततो मानवस्पर्शा क्षालितवासनामु कृतिनोगच्छति विज्ञोः पदमिति

४ वत् विरजामृतप्रवाहेस्नानं कृत्वा तन्मदीतरणो मनो वेगेन कृत्वा प्रणवो धनुशरो ह्यात्मा ब्रह्म तत्त्वक्षमुच्यते अप्रमत्तेन बो
धमं शरवत्तमयो न वेदितिवत् विरजानदी मुनीर्याच्यते हृदयां स्थितानां मानवानां श्रीहस्तस्य शक्तिश्च शरीरं
विस्तृत्य सूर्यकोटिर्द्वैककाले उदयाचिता यथा दिग्भ्यः शरीरमवलम्ब्य चतुर्भुजो भूत्वा शरवचक्राद्यनेकदिव्यायुधा
निधृत्वा गर्जनेन जगत्पराणादिदुःखानि क्षुत्पिपासादंकारममकारदारिद्र्याः श्मश्या रागद्वेषानादिकर्मवासनारुचिं
त्यक्त्वा नयविहितो भूत्वा लवणपद्मौवनसौकुमार्यादिकल्पाण्युगणगणकरशुद्धसत्त्वात्मकभगवदनुभवैकपरि
करविग्रहमुक्तः सत्कृत्वा यो भूत्वा मानवानां प्रदक्षिणं कृत्वा ते पामनुमत्तया त उपरि लक्षयोजनानि गते सति ए
कमहाजुनहृदः षष्टिशतयोजनविस्तीर्णः लक्षयोजनानुभूतः तस्य मूले चतुर्भुजं महेतेजसनीलनेघनिनप्रदे
वमनंतं तं वृद्धादिभ्यः देहं शुभावहं एवं प्रभावसंयुक्तान् देवमानवान् संदृष्ट्वा तेषामनुमत्तया त उपरि पंचाशद्योजनानि
गते सति राका सर्वतीर्थतिनद्यस्ति सानदी शतयोजनविस्तीर्णप्रवाहा तन्मदीतीरे सिद्धसारं इत्येको वृक्षोऽस्ति त
स्य विस्तारः सहस्रद्वययोजनानि उन्नतिषष्टिसहस्रयोजनानि तस्य हृदयस्य मूले विष्णुमानवा इति दिव्यं पुरु
षाः संतितेष्वां प्रमाणादिकं कृत्वा प्रदक्षिणमागम्य तेषामनुमत्तया त उपरि षष्टिशतयोजनानि गते सति एकनदी
शतयोजनविस्तारेण प्राकृतजजं वहतीति व्यतिता मुनीर्यतन्मदीस्नानेन भगवन्नेकज्ञानं चादिभ्यः तेजसा एको
एको मूर्तिमान् भूत्वा स्थितस्तद्दर्शनं कृत्वा त उपरि शतयोजनानि गत्वा एकलक्षविंशतियोजनानां विस्तारेण ल
क्ष्मीपद्मसरं इति एका पुष्करणी तस्य पुष्करणी तटे लक्षयोजनोन्नतः पंचाशद्योजनविस्तीर्णस्तिलहृक्षोऽस्ति तस्य

हृदयस्य संबंधेन तिलपुष्करणीति प्रसिद्धं पुष्करणी समीपंगत्वा स्नानं स्नानानंतरं निरतिशयसुखरूपनिरवयः सन्
ज्ञानानंदमलस्वरूपनगवहुणानुसंधानमेकंधारकपोपकमो ग्मं भूत्वा स्थितं तदवस्थाः सत्तिलहृक्षछायावस्था
न समये श्रीवैकुण्ठदिव्यपरिसरवर्तिनः आनेतुमागतानेकप्रकारश्च दिव्या नरणा भूषिता सद्यो दिव्यस्त्रियः नवर
लखचितदेमदंडुचामराणि गृहीत्वा गताः शतसंख्या नवरत्नकीलितदेमदंडुचामराणि गृहीत्वा गताः स्त्रियः शतं नवर
लखचितदेमदंडुसंयुक्तब्रजाः सहस्राः शतं स्त्रियः सर्वानरणा भूषितानर्त्तक्यः शतमागताः कनकदीपाद्युद्दिता गताः
स्त्रियः शतं मंगलशासनपराभूत्वा स्तुतिपराः स्त्रियः शतं लावण्योवनविलासपरिपूर्णोद्दिता बराणि धृत्वा
वल्लभजनसंयुक्ताश्च शतं दिव्यचित्रनानापुष्पसंयुक्ताः स्त्रियः शतं पूर्णकुंडलदिव्यमाल्युष्णी चूर्णलाजादिमंगलद्रव्याणि
गृहीत्वा आगताः स्त्रियः पंचशतानि देवदंडुभ्यादिदिव्यानि वाद्यं गताः स्त्रियः शतं गौरीसंकीर्तनसा शतं घंटासहि
तपनाकाद्युद्दिता शतमागताः दिव्यमाल्यादिधारणं कृत्वा लंकारसमूहेना गताः स्त्रियो दशसहस्राणि पुष्पदृष्टिकारि
ण्यः सहस्रं सामगानघोषं दिव्यप्रबंधघोषं च कृत्वा आगताः दिव्यपुरुषद्वयसहस्राणि नवरत्नखचितमाणिक्यस्तंजशो
नितं च मुक्ताशमकिंकिणीरुण्णरुणत्कारयुक्तं पनाकासहितं दिव्यविमानं गृहीत्वा गरुडस्यागमनसमये तं परिवे
ष्ट्य दिव्यविमानानि दशसहस्राणि महालक्ष्मानि जमूलपरंकरादिभ्यः स्त्रीशतमागताः स्तिलहृक्षपुष्करिणीति वृक्षहृ
मूले सकलतापरदिने भूत्वा स्थिताः मुक्तात्मा अनादिकालं संसाररोगमुक्तः सन् विवर्तिनं पुत्रमारोग्यस्नानं कृत्वा पत्नी
मातरो यथा तद्भुक्तात्मानमनिषिं च दिव्यां बराणि परिधाय दिव्यभूषणैरलंकृत्य दिव्यमाल्यानि अवभृत्पदिव्यां ज

नदिमचूणैरिलंकृतकैकैर्यपराभिषेकं कृत्वा कर्पूरार्तिं समयपुष्पकोपर्यारोप्य समुद्रधोपवदाद्यध्वनिं कृत्वा साम
 ५ गानदिव्यप्रबंधानुसंधानकरण काले आश्चर्यानिवृत्तौ भूत वैद्वियाणि जित्वा अंडाद्यावरणानि नित्वानंतलोकानु स
 ह्रं ध्यागतो महासुरशतिसर्वैरुच्चैः स्तूयमानः सत् श्रीवैकुण्ठधारसमीपंगत्वा तस्मीपेतुज्वलगोपुराणि रेममयन
 वरत्नखचितरूपप्रकारश्चातिमनोहरात्पुनतावाङ्मनसोगोचरं विविधविचित्रसंयुक्तप्राकारनिबद्धाधरापता
 काश्चात्मानमुपदेश्य प्राप्य देशोयमेवागच्छागच्छेति हस्तात्प्रसायज्ञानवतो नृत्पंति इरूप्यु वैकुण्ठतटोपुरधारं प्रवि
 श्य वैकुण्ठादिनगरायनमश्नित्रणामंसमर्प्य ततदारे स्थिता मुद्रितुद्रवाणाविति दिम्पुरुषाः संतिता न्मतिनमस्कृ
 तागते सति अनेकलक्षप्रकाराश्चोद्यानवतानि च माणिक्यमयमकरतोरणानि मुक्तामयछाया मंडपानि वीर
 सीहासनानि केलिमंडपसहिता वीथीप्रविश्रपकोटियोजनगमनानंतरं मरुप्रकाशैरश्लेकरूपमिति प्राकारश्चेति
 रुकुंदुषंड इति प्राकारश्च वैजयंति इत्येकप्रकारश्च विक्रममित्येकः प्राकारः पुष्पणा इत्येकः प्राकारः एकाप्रकारः एकः
 प्रवालप्रकारः नवरत्नखचित एक प्राकार इति नीलप्रकारश्च मौक्तिकप्राकारमजयनीलप्राकारश्च चक्रप्राकारः क्षीर
 ध्वीत्येकः प्रकारः एको माणिक्यप्राकारश्च नंत इत्येकः प्राकार इत्यादि वातसाहस्रावरणानि अस्तु क्तप्रकारेणात्पुनता
 गोपुरदारेषु स्थिता प्राकारा अनेकास्तदारेषु स्थितानां पुरुषाणां नामानि न पौधना इति तीर्थपुरा निरता इति चति चति
 रुमानतिरुनरुनपाविति च मालमुडिमाध्याविति च गोविंद तोराड इति च श्रीवैकुण्ठरास इति च तपमुडियानवा
 रिति च पदिनलपुरिति चैयं वपुरानरमिति च शंखनिधिपमनीधाविति च शंकरातांडवविति च तुंडुमुडितोड इति च ५

अवहंतोऽविति च देवमाणिक्यमुडिमाध्याविति च तत्प्रादारेषु संतः सर्वे तत्त्वयुक्ताः संतः दूतनविष्यवर्तमान ईश्वरस्य ली
 लाविनोदमृष्टिस्थिति संहात ज्ञात्वा सर्वज्ञा भूत्वा तिष्ठन्ति तान्ममस्कृत्य वीथीः प्रविश्यानेककोटियोजनगतसम
 ये विविधविचित्रवस्त्रालंकारान्मुक्तामयरंगवल्लीश्च कनकविचित्रपात्राणि च पूर्णकुंभाश्च नवरत्नखचितैर्दे
 पात्रेषु मंगलार्तिं संस्थाप्य स्वस्वगृहद्वारप्रवेश समये आराधनिकं कृत्वा शिषः कृत्वा हस्तात्प्रसाप्य स्तोत्राणि कुर्वन्ति
 केचिन्नृत्पंतिके चित्वा यंति संतोषातिशयेन निर्विघ्नाहृत्वा मंतिके च नृत्तस्मिन् समये विष्वक्सेनादिनित्यवर्गाश्च
 सर्वे स्वात्मगृहान् प्रतिगृह्णित्वा गत्वा दिव्यसिंहासनोपरि संस्थाप्य निमग्नान् स्थित्वा नवरत्नखचितपात्रं निधाय
 कनककलशैर्वासितो दकमादाय स्वभायासहितपादप्रक्षालनं कृत्वा प्रांजनांजनं कृत्वा दिव्यगंधानुलेपनमात्यादि
 निरलंकृत्य धूपदीपमधुपर्कनैवेद्यतांबूलाद्युपचारान् कृत्वा कर्पूरान्निदत्वा अंजनं समयति तीर्थस्वीकृत्यास्य
 देशस्यैकनायकरत्नलब्धमिति स्वस्वनायं प्रत्युक्तोपलालनं कृत्वा प्रेषिते सति गत्वा माणिक्यमंडपसमीपंगत्वा पुष्प
 कादवतीर्थश्चानंदमयाय दिव्यरत्नमंडपापनमः शतिमणिमंडपप्रकारः किंविशिष्ट इति चेद्वाप्यमानं माणिक्य
 मयस्तंभा अनेककोटियोजनविविधविचित्रशिल्पयुक्ता वैडूर्यसौपानपांक्ति युक्ताः अनेककोटिमंडपानि च क
 मलकलारनीरजादिपुष्पयुक्तसरांश्च वीरसिंहासनानि च कल्पवृक्षादितरुसमूहयुक्ता शृंगारपुष्पवना
 नि च तदनेषु स्थितानां शुकपिकादिपक्षिसंधानां मृदुमधुरालापश्चानंदकरं भूत्वातिमनोहरं भूत्वा दिव्यतेजो
 रूपं भूत्वा पंचोपनिषन्मयं भूत्वा तिसुखावदमवाङ्मनसगोचरं सकलसंघशमद्विभूत्वाः नंतकोटिब्रह्मांडेषु स्थि

६

तात्मकोटय एककोणस्यापि नूराणक्षुभविज्ञाजतं संयुक्ता नेवंभूतं सनतकुमारसनकसनंदनादिपरमयोगीश्वराणां
 चब्रह्मेन्द्रादिदेवतानां च धातुमत्पंतदुरमिति वत्स्मरणं सागोचरं भूत्वा स्थितं तद्विधोपरमं पदमिति सोऽस्मृते सर्वान्
 कामान् सदृश्याणां विपश्चितेति ते ह नाकं मदिमान इति जगदादिरनादिस्त्वं जगदीशं च मीश्वरमिति च विकुंठभोगना
 यकस्थितं नेलिमंडपमध्वरे स्थितं मेककारणयोगपद्ममस्मितस्त्रयस्मानवलैश्वर्यशक्तीति चतुष्टयां दोलनवि
 ज्वरो भूत्वा संतितद्वानामुपरिविमलाज्जकिर्षिणीज्ञानक्रियायोगात्रकी सत्याश्च नुग्रहार्द्रशाना एतानवचामराणि
 गृह्णति घ्नति अनुग्रहलक्ष्मीसमाना अष्टमदिष्यस्ति घ्नति तन्मध्मकणिकायां श्रीअनंतश्चानेकचंद्रम
 सावग्रहवत्तैत्पसंयुक्तशरीरो भूत्वा कल्याणगुणानामाश्रयतया सर्वविधकैंकयैषु चाधिकृताः संतः कैंकर्षा
 णामुत्तमपंक्तिवत्स्थितश्च नयानेतं इति च शेष इति नामान्यवर्जं भगवद्भुवनवत्प्रवादप्रकाशार्थं सदृशवद
 नदिसदृशजिह्वा संयुक्तसन्नामिलितपरिमलसौरभेन श्रमहरो भूत्वा सुखतरो भूत्वा रतिमनोहरो भूत्वा प्र
 दानिलसेव्यः तिष्ठो नितोत्पुनतोऽपुनो भूत्वा स्थितो भवति शेषादिस्वशरीरं निवलपवलितं हृत्वा स्थितः सिं
 हासनं च घट्टिंशस्त्रिलक्षयोजनदीर्घं च दशालक्षयोजनोन्नतं च विशाललक्षयोजन विशालवासहितो भूत्वा क
 काले सदृशसूयेदियवत्सदृशफलामणिज्योतिर्मंडलमभ्यस्थितश्चाप्योपरिसकलजगदौ नैऋतिशायोपरि त्यति
 सकलजगदेति सद्गाराणं कारणं भूत्वाऽवाप्तसमस्तकामो भूत्वा श्रियाः पतिभूत्वा श्रीपुंडरीको भूत्वा श्रीभूत्वा श्री
 कोऽस्मृतादि दिव्यभूषणभूषितो भूत्वा शंखचक्रगदाशाङ्खिच्छाशंखेयदिमायुधधरो भूत्वा आश्रितवत्सलो भू

ध

त्वाकारूपनिधिर्भूत्वा स्थितः दिव्यज्योतिर्मयश्च वैकुण्ठनायकस्य वामनागोपरिमितदिव्यसौंदर्यसौकुमार्यसौशील्या
 दिदिव्यकल्याणगुणसमूहो भूत्वा वात्ययौवनमस्योऽभूत्वा दिव्यांवरदिव्यगंधस्तुल्येन दिव्यमाल्याद्यलंकृतो
 भूत्वा स्थितामहालक्ष्मीचदक्षिणपार्श्वे तस्याः प्रतिबिंबरूपेक्षणादिगुणैर्लक्ष्मीमतिशायित्वादक्षिणभागे भूत्वा
 ले स्थिते लक्ष्मीर्बलीजयो मध्ये वामपादं कुचयित्वादक्षिणपादं प्रसार्य भोगासने स्थिते सति श्रीअनंतस्य मुखे
 रविंदे दिव्यगंधमास्वादयन् अनंतस्यापि सर्वेश्वरस्य मुखचंद्रमंडलामृतधाराणवस्वधारकपोषकभोग्यरूपानां
 गीहृत्य सौलसौलभ्यादिकल्याणनिधिर्भूत्वा स्थितः परमपदनायको मुक्तात्मानमानेतुं विश्वक्सेनादिनित्यवर्गा
 श्वचंद्रः प्रचंडश्च भद्रमुनश्च जयो विजयश्च धातुविधातुश्च कुमुदकुमुदाक्षश्च शंकुकणसिर्वे निश्च पुंडरीको
 वामनश्च सुमुखः सुप्रतीकश्चेत्यष्टदिक्पालकाश्च लक्ष्मोत्तरंगपरिकरदिव्यासरोमंगलद्रव्याणि गृह्णति गत्वाति
 रुक्मणिमंडपसदारी स्थितं मुक्तमार्तिसमर्पयित्वा अनेकविधिपूर्वकमुपलालनं कृत्वा त्वंगदी त्वेश्वरस्य निकटं
 संस्थापनानंतरं दिव्यज्ञानप्रसादलब्धो भूत्वा समस्तपरिवाराय श्रीमन्नाश्रयणाय नमः इति दंडप्रणामं समर्प्य हर्षप
 रबसानंदनिभरो भूत्वा पुनः दंडवत्प्रणामान् समर्प्य तिष्ठति गत्वा पादपीठे पादं निवेष्ट्य सपदि सिंहासनारोहणका
 ले सोपीमं दृष्ट्वा अवस्थानाद इति वत् आकारं त्यक्तचंद्रोदयदशितिसमुद्रवत् विक्षतो भूत्वा आत्मानं विदधानं तं
 लभोगतदुःखं सर्वं निवर्तयितुं अकेभरतमारोपेति वत् आभगवंतमक्रूरमाक्षिग्नं कृत्वा तिष्ठति श्रुतिश्रुतेन कोमी
 तित्वं क इति प्रह्लादिसति अदं ब्रह्मास्मीत्यदं दाराजकुमारस्तुत्कानंतरमेतावत्सयंतं किं क्रियत इत्युक्तं आभोग

७ मेवकालक्षेपमिति स्थितः श्रीनोगेन किं फलं ददिति मितु कं रोरवा दिनरकेषु मज्जितमितु कं तस्य आत्मेनोपायेनो
 त्रीणि स्त्रीमितु कं त्वामिन्नगवन्निर्देविकदयथोत्तीर्णोस्त्रीमितु कं उन्नियपुनः किं करिष्यसीतु कं तव जायमानं कटाक्ष
 तया निमुखोस्त्रीमितु कं च चार्यः सहरिमाहावस्करूपी नसेवा इति वस्तुतस्तमेव सदाचार्यो भूत्वा आश्रयणायु
 कं कृत्वेदं दार्शयित्वा त्वमेवांगीकृतस्तु क्तमिति वचनानंतरमीश्वरोपि नमस्तुष्टिआपारः सकलोजात इति श्री
 तोभूत्वा त्वं नरकानुभवं कृत्वा उः खितो भूत्वा स्थितसमयेद्भागसमुखदर्शनमात्रमापेन दिव्यतः इंद्रियपरव
 शो भूत्वा महाकेशादितुपलालप्यत्राष्टस्पयथा लाभ इति च तसमालभ्यंतवागमनतया यंदेवाः सनाथो
 जातोऽस्पृश्या नस्पृशकं नायकरत्नं लब्धमिति देशांतरगतो भूत्वा गतं पुत्रं पिता ला क्तवत्तदयो कृत्वा तिष्ठा
 मोदं कृत्वा महालक्ष्म्ये देतं कंसवधानंतरं श्रीकृष्णं दृष्ट्वा देवकीवत्सल्यमुद्धोष्य सर्वंगिमनिषीचो हस्यो नेक
 क्षिप्ररूपलालतानंतरं कृताथे भूत्वा महालक्ष्मीदयया सर्वविधकैकं कयं कुर्विति नियोगकरणानंतरं गाडु
 तीर्थानि मुखो भूत्वा दिव्यसौंदर्यमनुभूय लावण्यप्रवाहस्य संमुखे स्थातुमशक्यतया पृष्ठभागं प्रत्यागसा
 र्वा पराङ्मुखो सौंदर्यसर्वमनुभूय पृष्ठदयवादकलहमिति वत्पुनः सन्मुखे प्रत्यागत्य सौंदर्यतरंगेण तदशचि
 त्तवृत्तिभूत्वांजलिं गृह्णित्वा प्रदक्षिणां कृत्वा नमस्कृत्य विस्मितरुदयो भूत्वा तस्य रोभूत्वा होहोहो अहो कुरु अह
 मनु महामहामनस इमं न इति आनंदपरवशो भूत्वा स्थिति समये श्रीवैकुण्ठनायकश्च स्वस्वरूपा कटाक्षवीक्षणो
 रीषस्मिन् पूर्वकं सिद्धगंभीरमाभ्यर्च्य श्रीशक्तैः समीपमाहूय स्वस्व श्रीपाद कमलेन तस्योन्नमागमनं कृत्वा नित्यकैकं कयं
 नियोगमवधारितवान् महाप्रसादतया सर्वकालसर्वदेशसर्ववस्थास्वपि सर्वविधकैकं कयं कुर्वन् कृताथे भू

नातिष्ठतीति इति आचार्यरादिमागवैभवसंश्लोः ७